

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУТСОРСИНГУ В СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Губанова О.Р., д.е.н., проф.

Дубіненко І.М., магістр

Одеський державний екологічний університет

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – одна з важливіших галузей суспільного виробництва, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами, суттєво впливає на розвиток економіки країни. Сьогодні в сфері ЖКГ України функціонують кілька тисяч підприємств і організацій, експлуатується майже 25% основних фондів держави, зайнято 5% працездатного населення; загальна вага галузі складає 5-6 % вітчизняного ВВП. За оцінками експертів, галузь може бути потенційно прибутковим ринком зі стабільним попитом, розміри якого оцінюються в сотні мільярдів гривень [1]. Проте надання житлово-комунальних послуг належить до видів економічної діяльності, що найбільш нераціонально витрачають цінні природні ресурси. Так, ЖКГ країни за обсягами енергоспоживання займає третє місце після енергетики та чорної металургії, при цьому, витрачає приблизно 20% паливно-енергетичних ресурсів, 20% електричної та 30% теплової енергії, що споживаються національною економікою [2].

Однією з причин значної ресурсовитратності українського ЖКГ є збереження монополізованої системи експлуатації житла і надання житлово-комунальних послуг. Житлово-комунальні організації не мають реальних стимулів підвищувати якість надання послуг та знижувати їх вартість, а споживач, позбавлений можливості вибору, вимушений сплачувати за послуги, які він фактично не отримував. При цьому сама сфера ЖКГ характеризується громіздкою та неефективною системою управління. Підприємства галузі, з одного боку, спрямовують свою діяльність на одержання комерційної вигоди, тобто збільшують собівартість наданих послуг, а з іншого – майже не використовують наявні можливості економії ресурсів. Неефективність використання ресурсів підприємствами ЖКГ призводить до величезних втрат, які на сьогодні розділяють між собою споживачі житлово-комунальних послуг та платники податків. Окрім того, питання тарифів тісно пов'язане з ефективністю ресурсоспоживання, оскільки політично неможливо (та й загалом несправедливо) підвищувати вартість послуг без підвищення їхньої якості. Отже, на даний час актуальним завданням стає пошук альтернативних механізмів реформування галузі з метою її демонополізації на засадах ресурсозбереження.

В якості перспективного інструменту створення конкуренції в

житлово-комунальній сфері можна розглядати аутсорсинг – форму організації господарської діяльності, що забезпечує оптимізацію діяльності суб'єкта господарювання за рахунок зосередження на основному предметі діяльності та передачі побічних функцій зовнішнім фірмам. Так, наприклад, підприємства ЖКГ можуть передавати в аутсорсинг: обслуговування внутрішньобудинкової інфраструктури, телекомунікацій, нарахування квартплати, проведення робіт з ресурсозбереження тощо.

Найчастіше для визначення функцій, які можна передавати в аутсорсинг, використовують метод, що базується на побудові матриці компетенцій аутсорсингу [3]. Важливим є те, що на відміну від послуг абонентського обслуговування (сервісу та підтримки), котрі носять разовий, епізодичний, випадковий характер, в аутсорсинг передаються функції професійної підтримки безперервної працездатності окремих систем та інфраструктури на основі довготермінових зв'язків. Суб'єктами господарювання аутсорсинг використовується для скорочення витрат і підвищення якості виконання окремих завдань, процесів або виробничих функцій. Ефективність від реалізації аутсорсингу дозволяє підприємству зменшити операційні витрати майже на 35% та підвищити дохідність капіталу в середньому на 6%. За різними підрахунками, у США послугами професійних аутсорсерів користуються близько 60% компаній і фірм, у Європі – близько 45%. В 2000 році обсяг світового ринку аутсорсингу склав 45,6 млрд. дол. США, в 2013 році він збільшився майже вдвічі, досягнувши цифри в 82,9 млрд. дол. США [4].

Останнім часом серед видів аутсорсингу поширення набуває екологічний аутсорсинг, який зазвичай розуміють як діяльність, що полягає в повній або частковій передачі функцій адміністрування природокористування та екологічної звітності особам – фахівцям в сфері захисту довкілля, не працюючим на підприємстві.

Перевагами екологічного аутсорсингу можна вважати таке:

- концентрація власних ресурсів на реалізації ключових компетенцій за допомогою передачі природоохоронних функцій в зовнішнє управління компаніям, що спеціалізуються в конкретних сферах природоохоронної діяльності;
- зниження собівартості переданих функцій за рахунок вузької спеціалізації аутсорсерів, що дозволяє мінімізувати вартість і досягти необхідної якості виконуваних робіт внаслідок «оптового» продажу своїх знань і умінь, а також наявності конкурентного середовища;
- отримання доступу до ресурсів, які відсутні у компанії;
- використання новітніх природоохоронних технологій та обладнання, придбаних і освоєваних аутсорсерами за рахунок ефекту «оптових» продажів результатів своєї діяльності;
- досягнення високого рівня надійності за рахунок виконання аутсорсерами численних однотипних задач, рішення яких дозволяє

- накопичити значний практичний досвід у природоохоронній сфері;
- можливість реалізувати стратегію диверсифікації ризиків між суб'єктом господарювання та аутсорсером в результаті делегування останньому відповідальності за виконання конкретного природоохоронного завдання.

До недоліків екологічного аутсорсингу слід віднести:

- необхідність здійснення постійного моніторингу функцій і процесів, що делегуються аутсорсеру;
- відсутність надійних аутсорсерів, які спеціалізуються на вирішенні конкретних природоохоронних завдань;
- потенційна монополія можливого аутсорсера;
- зниження оперативності виконання делегованих функцій нижче необхідного рівня;
- збільшення витрат з реалізації делегованих природоохоронних функцій;
- відсутність детально опрацьованого технічного завдання.

Більшість функцій підприємств сфери ЖКГ, зокрема, природоохоронних, за своїм змістом є такими, що ефективніше можуть виконуватися спеціалізованими екологічними організаціями. Вже сьогодні вивезення побутового сміття та обрізка дерев здійснюються профільними організаціями, які забезпечені відповідним обладнанням, професійними кадрами, мають значний досвід у вирішенні конкретних завдань, виконують роботу з меншими витратами та більш якісно.

Аутсорсинг дозволяє замінити частину постійних витрат змінними, забезпечує спрямування зусиль підприємства та вивільнені кошти на реалізацію базових функцій. Так, на прикладі здійснення програми енергозбереження одним з підприємств сфери житлово-комунального господарства м. Одеси, доведено, що в разі використання аутсорсингової схеми економія річних витрат на електроенергію складатиме майже 167 тис. грн., які можна використати на інші цілі.

Література

1. Житлово-комунальна сфера: у пошуках господаря [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.caseukraine.com.ua>
2. Малюта О.В. Ресурсосбережение в сфере предоставления жилищно-коммунальных услуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/4345/st_45_23.pdf?sequence=1
3. Евдокимов Н.А. Аутсорсинг и инсорсинг как инструменты управления затратами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://systech.miem.edu.ru/2004/n2/Evdokimov2.htm>.
4. Кулиняк І.Я., Глянцева О.І. Тенденції розвитку світового ринку аутсорсингу // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.2. –

C. 259-264.